

An aerial view of a city at night, featuring numerous skyscrapers. The image is color-graded with a strong blue and red palette. The text is overlaid on the left side of the image.

وضعیت فعلی اکوسیستم استارت‌آپی در جهان

max
HOLDING

مقدمه

این روزها اکوسیستم جهانی استارت‌آپ‌ها تغییرات عمده‌ای را از سر می‌گذراند. همان‌طور که انتظار می‌رفت، با افزایش نرخ‌های بهره، دوران پول ارزان به پایان رسیده است و اکنون ارزش ذاتی استارت‌آپ‌ها کمتر از سال گذشته ارزیابی می‌شود. نتیجه این‌که استارت‌آپ‌ها ناچارند واقعیت موجود را بپذیرند و سراغ سودآوری و مدل‌های تجاری پایدار بروند.

این پدیده را باید به فال نیک گرفت، چراکه اکوسیستم استارت‌آپی در حال گذراندن چرخه پاک‌سازی است؛ استارت‌آپ‌های «ویتامینی» که خدماتی تجملاتی ارائه می‌دهند از دور خارج می‌شوند و استارت‌آپ‌های «آسپرینی» که واقعا می‌توانند مشکلی را حل کنند و دوایی بر دردها باشند، مورد توجه قرار می‌گیرند. نگاه به گذشته یا دآوری می‌کند که بعضی از موفق‌ترین استارت‌آپ‌های جهان در دوره‌ای متولد شدند که جذب سرمایه آسان نبود. بنابراین، می‌توان انتظار داشت که در دوره کنونی نیز شاهد وضعیتی مشابه باشیم.

در این دوره، همه چیز در دقت و تمرکز خلاصه می‌شود. وقتی تصمیم‌گیری‌های اشتباه ممکن است تعیین‌کننده سرنوشت استارت‌آپ‌ها باشد، یکی از مهم‌ترین مواردی که باید درباره آن تصمیم بگیریم این است که استارت‌آپ‌مان را کجا باید راه بیندازیم. معمولا به این پرسش به اندازه کافی توجه نمی‌شود. وقتی بنیان‌گذاران موفق در مورد مهم‌ترین لحظه‌های پیشرفت‌شان حرف می‌زنند، متوجه می‌شویم که بسیاری از استارت‌آپ‌ها حاصل برخورد‌های تصادفی، ارتباط‌های غیرمنتظره یا فرصت‌هایی هستند که از مکالمه‌ای تصادفی به دست آمده است. اما نکته این‌جا است که این لحظه‌ها اغلب در اکوسیستم‌های استارت‌آپی پررونقی اتفاق می‌افتد که ذی‌نفعان استارت‌آپی مستعد و با کیفیتی در آن‌ها فعالیت می‌کنند و ذهنیت نوآوری و مشارکت بر آن‌ها حاکم است.

در تهیه داده‌های مربوط به گزارشی که در ادامه می‌آید، بیش از ۱۰۰ کشور مختلف مشارکت کرده‌اند. دولت‌های حاکم بر این کشورها می‌دانند که یک اکوسیستم استارت‌آپی نیرومند می‌تواند موتور رشد اقتصادی آینده باشد و دولت باید در حمایت از رشد استارت‌آپ‌ها، نقشی فعال داشته باشد. اما دولت‌هایی که چنین مسئولیتی نمی‌پذیرند و در توسعه زیرساخت‌های اکوسیستم استارت‌آپی شان سرمایه‌گذاری نمی‌کنند، هزینه‌های هنگفتی را به شکل فرار مغزها متحمل خواهند شد. چرا که مستعدترین و بلندپروازترین نیروهایشان به هاب‌های استارت‌آپی روبه‌رشد جذب خواهند شد.

سابق بر این، وضعیت این‌گونه بود که نفت و منابع طبیعی به‌طور تصادفی بین کشورها توزیع شده بود و موفقیت تا حد زیادی به صورت تصادفی اتفاق می‌افتاد. اما اکنون هر شهر و هر کشوری باید برای تبدیل شدن به یک مرکز استارت‌آپی تلاش کند. به این دلیل ساده که امروزه بزرگ‌ترین منبع اقتصاد نوآوری است که رخ‌دادنش دیگر تصادفی نیست. کشورهایی که نتوانند زمینه‌های مساعدی برای نوآوری فراهم کنند، در آینده از دیگران عقب خواهند ماند.

«StartupBlink» از سال ۲۰۱۷، با بررسی اکوسیستم استارت‌آپی ۱۰۰ شهر و ۱۰۰ کشور جهان، شاخصی را به نام «شاخص اکوسیستم جهانی استارت‌آپ‌ها» تهیه می‌کند. برای تهیه این شاخص، ۱۱ صنعت اصلی و ده‌ها صنعت فرعی بررسی می‌شود و در این فرایند، الگوریتمی اختصاصی صدها هزار نقطه داده را بر اساس چندین مجموعه معیار مختلف تحلیل می‌کند. سالانه صدها هزار بنیان‌گذار، توسعه‌دهنده، مدیر شرکت و ذی‌نفع دیگر برای تصمیم‌گیری‌های خود در رابطه با سیاست‌گذاری، استراتژی، جابه‌جایی و سرمایه‌گذاری، از این شاخص کمک می‌گیرند.

آنچه که در ادامه می‌آید ارزیابی کلی «StartupBlink» از وضعیت کنونی اکوسیستم جهانی استارت‌آپ‌ها همراه با مروروندها و رویدادهای کلیدی این اکوسیستم در یک سال اخیر است.

فهرست

۶..... وضعیت اقتصاد جهانی استارت‌آپ‌ها

- ۷..... کاهش تأمین مالی استارت‌آپ‌ها
- ۸..... فروپاشی بانک سیلیکون ولی
- ۹..... آیا تک‌شاخ‌ها وضعیت خوشایند خود را از دست خواهند داد؟
- ۱۰..... تعدیل کارکنان بخش فناوری اطلاعات

۱۱..... روندهای صنعت استارت‌آپ

- ۱۱..... اوج‌گیری هوش مصنوعی
- ۱۲..... کاهش علاقه به وب ۳٫۰
- ۱۳..... رکود در بخش متاورس و واقعیت مجازی
- ۱۴..... خیز بلند فناوری‌های اقلیمی
- ۱۵..... افزایش سرمایه‌گذاری در نیمه‌هادی‌ها
- ۱۶..... تحلیل صنعت
- ۱۷..... نحوه توزیع تک‌شاخ‌ها در صنایع مختلف

۱۸..... روندهای اجتماعی

- ۱۸..... مقاومت در برابر دورکاری
- ۱۹..... افزایش ویزاهای استارت‌آپی و دیجیتال نومدها

۱۸..... وضعیت ژئوپلیتیک

- ۱۸..... روندهای ضد جهانی‌سازی و تفکیک اکوسیستم‌ها
- ۱۹..... اوج‌گیری هاب‌های منطقه‌ای
- ۲۲..... افزایش هزینه‌های دولتی
- ۲۲..... اکوسیستم برتری که به خودش آسیب وارد می‌کند

وضعیت اقتصاد جهانی استارت‌آپ‌ها

همان‌طور که می‌دانیم در سال ۲۰۲۱، در ارزش‌گذاری استارت‌آپ‌ها حبابی به وجود آمد. نتیجه اینکه در حال حاضر، ارزش‌گذاری تعداد زیادی از استارت‌آپ‌های بورسی و غیربورسی در حال ارزیابی مجدد است. اکثر استارت‌آپ‌هایی که در سال‌های اخیر عرضه اولیه شده‌اند پایین‌ترین تراز قیمت اولیه معامله می‌شوند. بعضی از این استارت‌آپ‌ها حتی تا ۹۰ درصد از ارزش بازار خود را از دست داده‌اند که نشان‌دهنده عمق رکود فعلی و عدم رغبت به دارایی‌های پرریسک است.

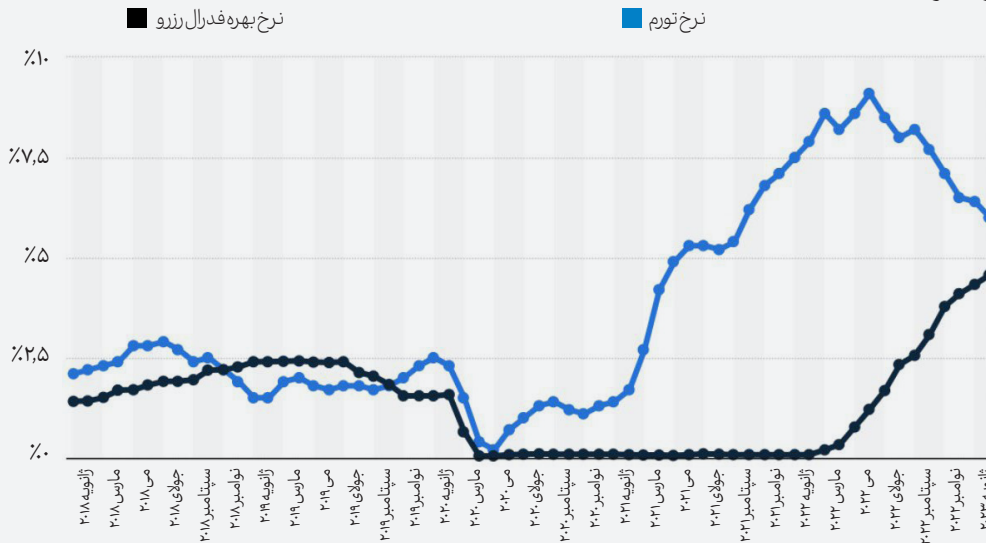
یارانه‌های دولتی و پول رایگانی که به بازار تزریق شد، به همراه پایین‌ترین نرخ بهره در طول تاریخ، سیاست‌هایی بود که دولت‌ها به منظور مقابله با اثرات منفی همه‌گیری کرونا در پیش گرفتند و این سیاست‌ها شکل‌گیری حباب ارزش‌گذاری استارت‌آپ‌ها را سرعت بخشید.

افزایش تورم و در پی آن افزایش سریع نرخ بهره، استارت‌آپ‌ها را به شدت تحت تأثیر قرار داد، چراکه ریسک سرمایه‌گذاری در این طبقه از دارایی‌های پر نوسان که اغلب شرکت‌هایی غیر سودآوری هستند، افزایش پیدا کرد.

بنابراین، استارت‌آپ‌ها اکنون ناچارند بهبود مدل کسب‌وکار خودشان را با هدف دست‌یافتن به سودآوری در اولویت بگذارند. این در حالی است که استراتژی قبلی استارت‌آپ‌ها که عبارت از رشد به هر قیمت ممکن بود، دیگر کم‌رنگ شده است. از آنجایی که دسترسی بنیان‌گذاران استارت‌آپ‌ها به منابع مالی کمتر شده است، بسیاری از آن‌ها تصمیم گرفته‌اند صندوق سرمایه‌گذاری خطرپذیر خودشان را راه‌اندازی کنند.

روی هم رفته، انتظار می‌رود تا زمانی که نرخ بهره بالا بماند، استارت‌آپ‌های بیشتر و بیشتری با کمبود نقدینگی مواجه شوند و به مرور زمستان تأمین مالی استارت‌آپ‌ها فرا برسد. این وضعیت نباید کارآفرینان را دل‌سرد کند، زیرا بعضی از موفق‌ترین شرکت‌های فناوری مانند Alphabet و Meta در دوره‌های بحران تأسیس شدند و رشد کردند.

نرخ تورم آمریکا و نرخ بهره فدرال رزرو

وضعیت اقتصادی

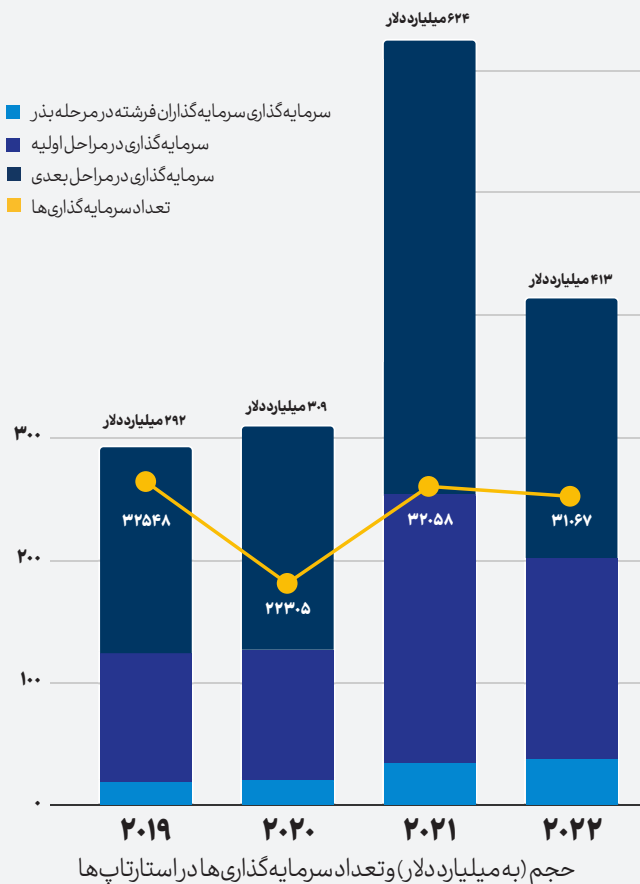
مواردی که در ادامه به آن اشاره خواهد شد، بعضی از تأثیرگذارترین رویدادهای اقتصادی به شمار می‌آیند که طی دوازده ماه گذشته، بر اکوسیستم جهانی استارت‌آپ‌ها بیشترین تأثیر را داشته‌اند.

کاهش تأمین مالی استارت‌آپ‌ها

تأمین مالی استارت‌آپ‌ها، پس از ثبت رکوردی تاریخی در سال ۲۰۲۱، با بیش از ۳۰ درصد کاهش در سال ۲۰۲۲ مواجه شد. اگرچه رقم تأمین مالی استارت‌آپ‌ها همچنان بیشتر از سال‌های ۲۰۲۰ و ۲۰۱۹ است، ولی بیشترین کاهش در نیمه دوم ۲۰۲۲ رخ داده است که از رکودی فزاینده در اکوسیستم سرمایه‌گذاری حکایت دارد. داده‌های Crunchbase در مورد تعداد معامله‌های تأمین مالی استارت‌آپ‌ها نشان می‌دهد که این رقم فقط در حدود ۳ درصد کاهش یافته و از ۳۲ هزار و ۵۸۰ معامله در ۲۰۲۱ به ۳۱ هزار و ۶۷۰ معامله در ۲۰۲۲ رسیده است. به عبارت دیگر، شاهد کاهش قابل توجهی در میانگین ارزش هر سرمایه‌گذاری بوده‌ایم که از ۱۹٫۵ میلیون دلار در ۲۰۲۱ به ۱۳٫۳ میلیون دلار در ۲۰۲۲ کاهش یافته است.

در این شرایط دشوار سرمایه‌گذاری، بنیان‌گذاران باید طرز فکر خود را تغییر بدهند: **در سال جاری، سودآوری بسیار مهم‌تر از رشد فوق‌العاده است.**

این نکته هم جالب است که در سال ۲۰۲۲، سرمایه‌گذاران فرشته فعالیت بیشتری داشته‌اند. این نکته نشان می‌دهد که سرمایه‌گذاری در مراحل اولیه استارت‌آپ‌ها در مقایسه با مراحل بعدی انعطاف‌پذیری بیشتری دارد. در واقع، میزان سرمایه‌گذاری در مراحل بعدی همبستگی بیشتری با کاهش چشمگیر ارزش شرکت‌های فناوری بورسی دارد. سرمایه‌گذاری در مراحل دیگر رشد استارت‌آپ‌ها نسبت به سال گذشته ۴۳ درصد کمتر شده است. آمار ماه‌های ابتدایی سال ۲۰۲۳، اصل ماجرا را به خوبی نمایش می‌دهد. به گزارش Crunchbase، در فصل نخست سال ۲۰۲۳، حجم سرمایه‌گذاری در سطح جهانی ۷۶ میلیارد دلار بوده که در مقایسه با ۱۶۲ میلیارد دلاری که در سه ماهه نخست سال ۲۰۲۲ به انجام رسیده، کاهش ۵۳ درصدی داشته است. اگر سرمایه‌گذاری‌های هنگفتی را که در سه ماهه نخست ۲۰۲۳ روی OpenAI و Stripe انجام شده در نظر بگیریم، این کاهش برابر با ۶۳ درصد خواهد بود و می‌توان گفت روزهای سختی در پیش است.

وضعیت اقتصادی

فروپاشی بانک سیلیکون ولی

در کنار رکود چشمگیر تأمین مالی، استارت‌آپ‌ها با غافلگیری تکان دهنده دیگری، یعنی ورشکستگی بانک سیلیکون ولی، روبه‌رو شده‌اند. همان‌طور که Crunchbase گزارش داده است،

بانک سیلیکون ولی با بیش از ۵۰ درصد از سرمایه‌گذاری‌های خطرپذیر در آمریکا در ارتباط بوده است.

با این حال، اثرات این فروپاشی در سرتاسر جهان احساس می‌شود.

خوشبختانه دولت آمریکا به سرعت وارد عمل شد و با تضمین تک‌تک سپرده‌های نزد این بانک، از پیامدهای فاجعه‌بار این فروپاشی که می‌توانست در تاریخ اکوسیستم جهانی استارت‌آپ‌ها و صندوق‌های خطرپذیری سابقه باشد، جلوگیری کرد.

در هر صورت، این رویداد زنگ خطر مهمی برای استارت‌آپ‌ها بود تا به این نکته پی ببرند که باید سبد دارایی‌هایشان را متنوع‌تر کنند تا بتوانند در برابر بحران‌های آتی، چابکی و انعطاف‌پذیری بیشتری داشته باشند.

آیا تک شاخ‌ها وضعیت خوشایند خود را از دست خواهند داد؟ چنین به نظر نمی‌رسد.

مورد عجیب تک‌شاخ‌ها نشان می‌دهد که در بازار استارت‌آپ‌های بخش خصوصی، تأثیر واقعی رکود هنوز اتفاق نیافتاده است. تک‌شاخ‌های بورسی سابق، بخش قابل توجهی از ارزش بازار خود را از دست داده‌اند اما بعضی استارت‌آپ‌ها مانند Klarna، Stripe و Instacart هم که ارزش گذاری بالایی دارند، در این شرایط رکودی توانسته‌اند سرمایه جذب کنند. البته ارزش این استارت‌آپ‌ها کمتر از دور قبلی سرمایه‌گذاری ارزیابی شده است.

رشد تعداد تک‌شاخ‌ها

۲۰۲۰ تا ۲۰۲۱: ۸۰٪

۲۰۲۱ تا ۲۰۲۲: ۶۷٪

۲۰۲۲ تا ۲۰۲۳: ۸۵٪

با این حال، تعداد تک‌شاخ‌ها، یعنی آن دسته از استارت‌آپ‌های خصوصی که بیش از ۱ میلیارد دلار ارزش دارند، تغییر قابل توجهی نداشته است. در واقع، در سال‌های اخیر، شاهد افزایش پیوسته تعداد تک‌شاخ‌ها بوده‌ایم؛ در سال‌های ۲۰۲۱ و ۲۰۲۲، تعداد تک‌شاخ‌ها به ترتیب ۶۷ و ۸۰ درصد بیشتر شده است. اما در سال گذشته، سرعت رشد تعداد تک‌شاخ‌ها کاهش یافت و

فقط ۴۹ درصد به تعدادشان اضافه شد. به عبارت دیگر، **همچنان تک‌شاخ‌های جدیدی متولد می‌شوند، ولی در مقایسه با سال‌های گذشته، سرعت این اتفاق بسیار کمتر شده است.**

در واقع در شرایط فعلی تک‌شاخ‌ها و استارت‌آپ‌ها تا جایی که بتوانند در شرایطی که ارزش شرکت پایین‌تر از دور قبلی سرمایه‌گذاری ارزیابی می‌شود، از جذب سرمایه خودداری می‌کنند، چرا که انجام این کار بر کارکنان استارت‌آپ و سرمایه‌گذاران آن تأثیر منفی می‌گذارد و حتی ممکن است به بهای از دست رفتن عنوان تک‌شاخ تمام شود.

اما با توجه به اینکه در آوریل ۲۰۲۳، ارزش ۲۰ درصد از تک‌شاخ‌ها درست در مرز ۱ میلیارد دلار بوده است، انتظار می‌رود که ارزش بسیاری از تک‌شاخ‌ها به زیر این مرز سقوط کند. چرا که اکثر این استارت‌آپ‌ها هنوز سودآور نشده‌اند و ناچارند به زودی برای جذب سرمایه جدید اقدام کنند. بعضی از کارشناسان پیش‌بینی می‌کنند که دست‌کم ۵۰ درصد بیش از ۱۱۰۰ تک‌شاخ کنونی در سرتاسر جهان، در صورت جذب سرمایه در شرایط فعلی، از جمع تک‌شاخ‌ها خارج خواهند شد.

وضعیت اقتصادی

تعدیل کارکنان بخش فناوری اطلاعات

در شرایطی که وضعیت اشتغال در سطح جهان ثابت مانده است، روندی افزایشی را در تعدیل کارکنان بخش فناوری اطلاعات و استارت‌آپ‌ها مشاهده می‌کنیم. این اخراج‌ها عمدتاً بر بخش فناوری تأثیر می‌گذارد و به این ترتیب، جذابیت استارت‌آپ‌ها و سهم آن‌ها در اقتصاد را کاهش می‌دهند. آن‌هم در شرایطی که در سال‌های اخیر، استارت‌آپ‌ها به یکی از مهم‌ترین بخش‌ها در اقتصاد جهان تبدیل شده‌اند.

۲۰۰۰۰۰ نفر

تعداد نیروهای تعدیل شده

بخش فناوری اطلاعات

طی ۴،۵ ماه ابتدایی سال ۲۰۲۳

تعداد نیروهای تعدیل شده بخش فناوری اطلاعات، در چهارونیم ماه نخست ۲۰۲۳ به ۲۰۰ هزار نفر رسید و در همان مقطع از رقم ۱۶۴ هزار و ۵۹۱ نیروی تعدیل شده در کل سال ۲۰۲۲ فراتر رفت. به نظر می‌رسد پس از آنکه غول‌هایی مانند Google، Meta و Microsoft تعداد کارکنان‌شان را کاهش داده‌اند، بسیاری از شرکت‌های فناوری سیاست مشابهی را در پیش گرفته‌اند.

روندهای صنعت استارتاپ

در بحبوحه بحران بخش فناوری اطلاعات، صنایع جدید همچنان مورد توجه سرمایه‌گذاران هستند. در واقع، تازمانی که استارت‌آپ‌هایی وجود داشته باشند که به نظر در مسیر رشد قرار دارند، فعالیت سرمایه‌گذاری همچنان ادامه خواهد یافت.

در این میان، بعضی از صنایع که به نظر می‌رسید با قدرت تمام پیش می‌روند، در یک سال اخیر ضربه بزرگی خورده و از دایره توجه بیرون آمده‌اند. در این زمینه به طنز می‌گویند که امسال همه متخصصان وب ۳۰٪ کارشناس هوش مصنوعی شده‌اند.

اوج‌گیری هوش مصنوعی

سال گذشته شاهد جهشی فوق‌العاده در قابلیت‌های هوش مصنوعی بودیم. برخلاف وب ۳.۰ و متاورس که بسیاری از ما عملاً استفاده‌ای از آن‌ها نکرده‌ایم، هوش مصنوعی در قالب‌های مختلفی مانند ChatGPT، Midjourney و Lensa رفته‌رفته وارد زندگی ما می‌شود.

علاوه بر افزایش علاقه همگانی به فناوری هوش مصنوعی، شاهد پذیرش سریع راه‌حل‌های هوش مصنوعی از طرف شرکت‌ها و حتی دولت‌ها هستیم. در سال ۲۰۲۳، مایکروسافت ۱۰ میلیارد دلار در شرکت OpenAI سرمایه‌گذاری کرد تا به توسعه فعالیت‌های این شرکت در حوزه هوش مصنوعی کمک کند.

به‌گزارش International Data Corporation پیش‌بینی می‌شود که سرمایه‌گذاری در هوش مصنوعی تا سال ۲۰۲۵، فقط در آمریکا به ۱۲۰ میلیارد دلار برسد. این سرمایه‌گذاری مشاغل متعددی را تحت تأثیر قرار خواهد داد و جنبه‌های مثبت متعددی را به زندگی انسان اضافه خواهد کرد. البته باید امیدوار باشیم که در این فرایند، آسیبی به بشریت وارد نشود.

اکنون باید ببینیم که آیا پیشرفت‌های هوش مصنوعی ادامه خواهد یافت یا خیر. چون نگرانی‌هایی وجود دارد درباره اینکه سیاست‌گذاری‌هایی مانند قانون هوش مصنوعی اتحادیه اروپا، روند پیشرفت و نوآوری در این صنعت را مختل کنند. از سوی دیگر، تعداد زیادی از کارشناسان هوش مصنوعی معتقدند به مقررات مناسبی نیاز است تا اطمینان حاصل شود توسعه و پیشرفت فناوری هوش مصنوعی به شیوه‌ای مسئولانه و کنترل شده انجام شود.

روندهای صنعت استارت‌آپ

کاهش علاقه به وب ۳.۰

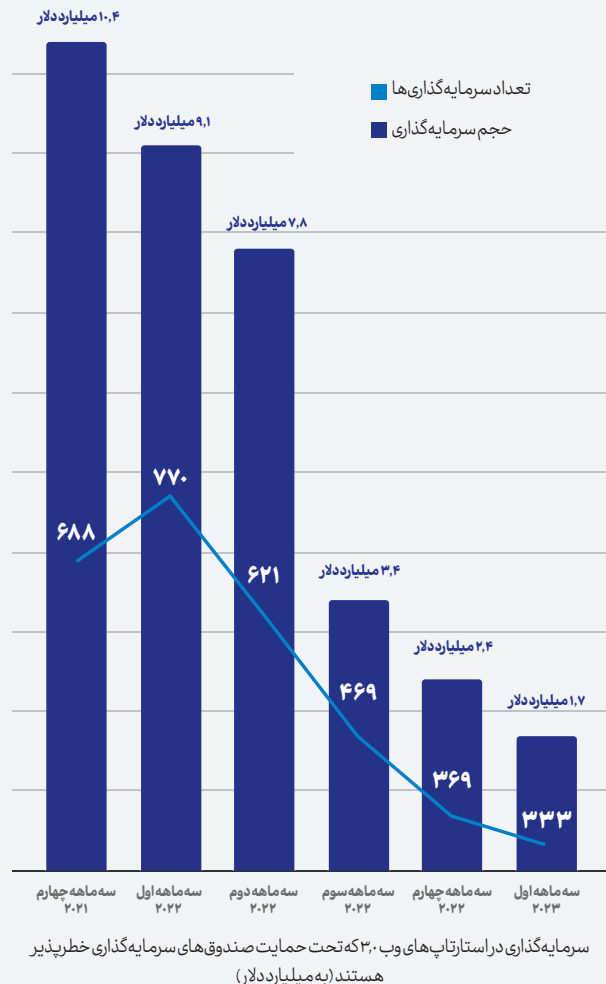
با وجود علاقه و اشتیاق اولیه برای فناوری‌های مرتبط با بلاک چین و کاربرد آن در رمزارزها و ان اف تی، صنعت وب ۳.۰ چیزی شبیه به فروپاشی را تجربه کرده است. داده‌های Crunchbase نشان می‌دهد که در سال ۲۰۲۲، کاهش سرمایه‌گذاری در حوزه وب ۳.۰ در مقایسه با کاهش سرمایه‌گذاری در کل استارت‌آپ‌ها، شیب بسیار تندتری داشته است.

با این حال، از نظر سرمایه‌گذاری خطرپذیر برای استارت‌آپ‌های وب ۳.۰، سال ۲۰۲۲ بسیار بهتر از سال ۲۰۲۰ بود. در سال ۲۰۲۰، سرمایه‌گذاری خطرپذیر در این صنعت ۴.۸ میلیارد دلار بود که در سال ۲۰۲۲ به ۲۱.۵ میلیارد دلار رسید.

طی سال‌های ۲۰۲۲ و ۲۰۲۳، شاهد ورشکستگی بانک‌هایی از قبیل Signature Bank بودیم که سیاست دوستانه‌ای نسبت به ارزش‌های دیجیتال در پیش گرفته بودند. در این برهه زمانی، FTX هم که یکی از بزرگ‌ترین صرافی‌های ارزهای دیجیتال بود، ورشکسته شد. علاوه بر این، Chainalysis گفته است که یک رمزارز در سال ۲۰۲۲ به اوج رسید و در این سال، چیزی معادل ۳.۸ میلیارد دلار ارز دیجیتال به سرقت رفت. خلاصه اینکه استارت‌آپ‌های وب ۳.۰ سال دشواری را پشت سر گذاشته‌اند.

اکنون باید ببینیم که آیا وب ۳.۰ می‌تواند دوباره به صحنه اصلی بازگردد و در کانون توجه قرار بگیرد یا خیر. نکته واضح این است که برای جلب دوباره اعتماد عمومی، صنعت وب ۳.۰ باید از حضور بازیگران خطرناک پاک‌سازی شود. اکنون بسیاری از کارآفرینان و برنامه‌نویسان مستعد تمرکز خود را از وب ۳.۰ به جای دیگری معطوف کرده‌اند و برای اینکه رشد وب ۳.۰ ادامه پیدا کند، به جای ستایش‌های اغراق‌شده‌ای که در این حوزه رایج است، باید توسعه‌دهندگان خوش‌فکر وارد این حوزه شوند و نرم‌افزارها و پلتفرم‌هایی را توسعه بدهند که بتوانند راه‌کاری برای مسائل و مشکلات واقعی باشند.

روندهای صنعت استارت‌آپ

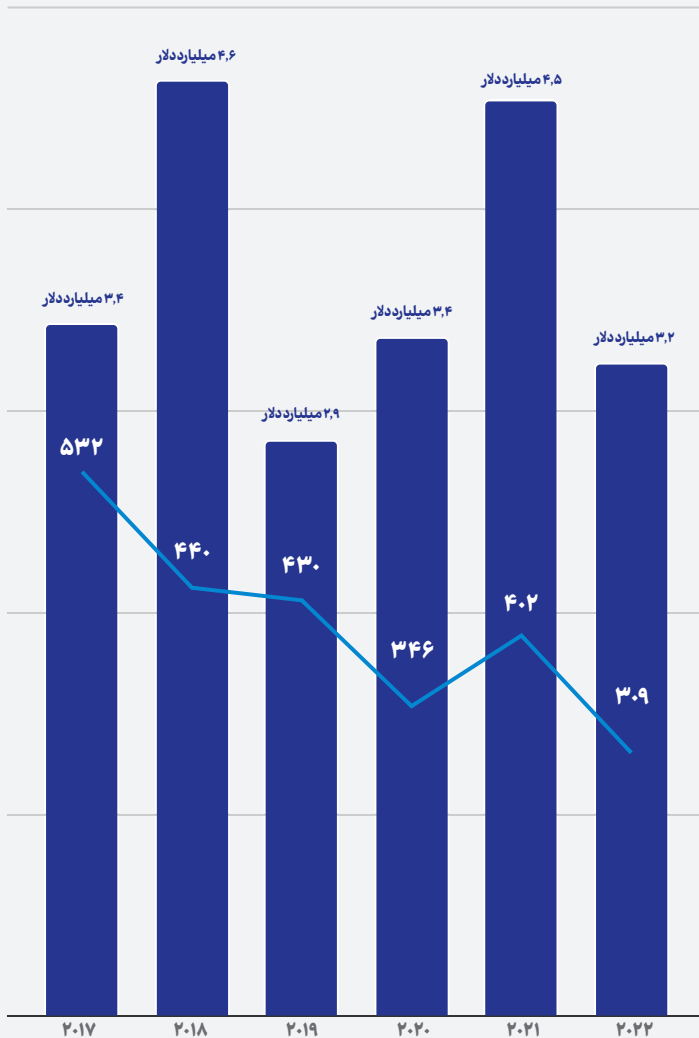
رکود در بخش متاورس و واقعیت مجازی

اکنون دیگر مشخص شده است که شرط بندی روی متاورس و واقعیت مجازی به عنوان فناوری های تحول آفرین بعدی، کمی زود هنگام بوده است.

البته هنوز هم امکان نوآوری های خارق العاده در بخش متاورس و واقعیت مجازی وجود دارد، ولی به طور کلی، این فناوری ها موفق نشدن راه حل هایی را ارائه بدهند که امکان ادغام در اقتصاد امروز را داشته باشند و پذیرش عمومی اضافه را به همراه داشته باشند.

شرکت Meta به این واقعیت پی برده و گفته است که شغل های مرتبط با پروژه متاورس را کاهش خواهد داد و تمرکز خود بر روی هوش مصنوعی را افزایش خواهد داد. داده های Crunchbase نیز نشان می دهد که در سال ۲۰۲۲، به دنبال روند نزولی سرمایه گذاری های خطرپذیر در سطح جهان، سرمایه گذاری خطرپذیر در فناوری های واقعیت مجازی و واقعیت افزوده سقوط کرده است.

سرمایه گذاری خطرپذیر در شرکت های فعال در حوزه های واقعیت مجازی، واقعیت افزوده و جهان های مجازی (به میلیارد دلار)

روندهای صنعت استارت‌آپ

خیز بلند فناوری‌های اقلیمی

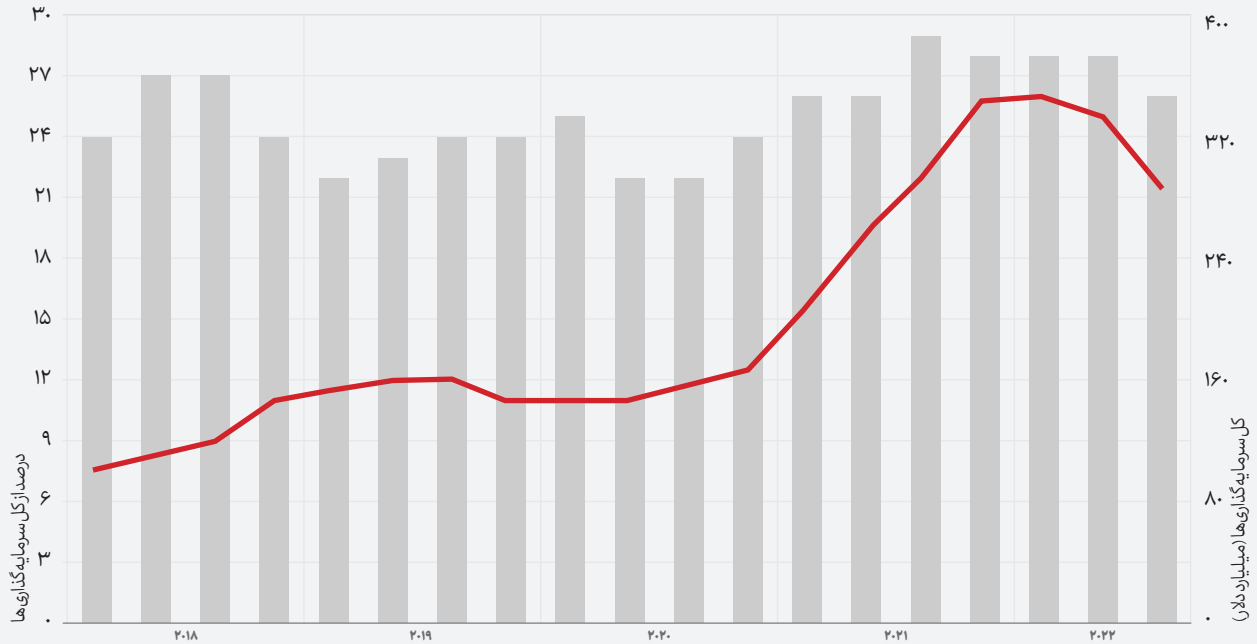
طبق گزارش «وضعیت فناوری‌های اقلیمی در سال ۲۰۲۲» که موسسه PWC تهیه کرده است:

بیش از ۲۵ درصد از کل سرمایه‌گذاری‌های خطرپذیر در سال ۲۰۲۲ به سرمایه‌گذاری در بخش فناوری‌های اقلیمی اختصاص یافته است.

بین سال‌های ۲۰۲۱ تا ۲۰۲۲، تعداد سرمایه‌گذاری‌ها در فناوری‌های اقلیمی بیشتر شده است، آن‌هم در شرایطی که در بیشتر صنایع، تعداد سرمایه‌گذاری‌ها در استارت‌آپ‌ها کاهش یافته است.

البته فناوری اقلیمی هم از برخی روندهای منفی اخیر مانند کاهش تعداد و ارزش کل سرمایه‌گذاری‌ها، در امان نمانده است اما در سطح کلان، به نظرمی‌رسد که روند این صنعت مثبت باشد، زیرا دولت‌ها منابع و مشوق‌های بسیار زیادی را به سوی این نوع فناوری‌ها هدایت می‌کنند تا تولید گازهای گلخانه‌ای کاهش یابد و در نهایت به صفر برسد.

سهم استارت‌آپ‌های بخش فناوری‌های اقلیمی از سرمایه‌گذاری‌های خطرپذیر در جهان (به میلیارد دلار)

روندهای صنعت استارت‌آپ

افزایش سرمایه‌گذاری در نیمه‌های ما

تغییرات ژئوپلیتیکی و افزایش ریسک‌های ناشی از آن بعضی از صنایع را که اهمیت استراتژیک پیدا کرده‌اند، جذاب‌تر کرده است.

پیش‌بینی می‌شود که درآمد جهانی صنعت نیمه‌های ما تا سال ۲۰۳۰ به یک هزار میلیارد دلار برسد.

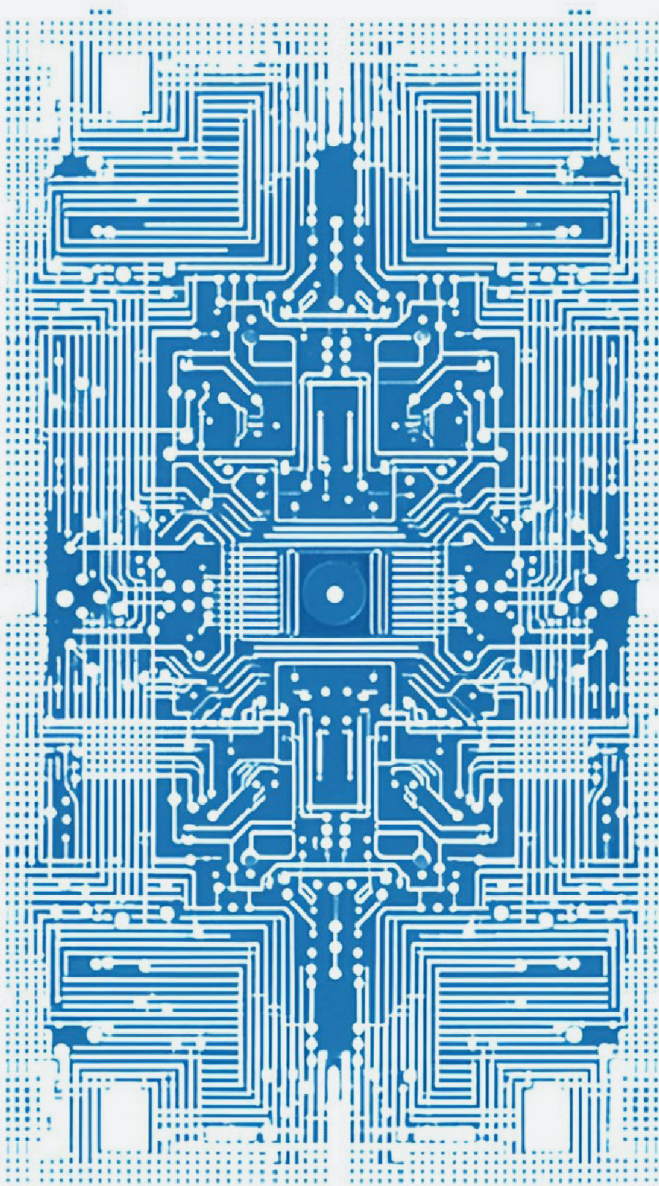

با توجه به گزارش «صنعت نیمه‌های ما» که مؤسسه حسابرسی Deloitte در سال ۲۰۲۳ منتشر کرده، این پیش‌بینی به معنای آن است که درآمد این صنعت طی دهه جاری دوبرابر خواهد شد.

در حال حاضر، صنعت نیمه‌های ما برای کشورهایی مانند آمریکا، تایوان، چین و اتحادیه اروپا، اهمیت استراتژیک دارد. پس از تصویب «قانون ترانه‌های آمریکا» در اوت ۲۰۲۲، سرمایه‌گذاری در تولید نیمه‌های ما در کشور آمریکا آغاز شد و سهم سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در این صنعت به ۲۰۰ میلیارد دلار رسید.

به گزارش Semiconductor Industry Association، در کشور آمریکا، پنجاه پروژه جدید اکوسیستم نیمه‌های ما آغاز به کار کرده است و ۴۴ هزار شغل جدید و ممتاز در این بخش ایجاد شده است.

فقط آمریکا نیست که این صنعت برایش اهمیت استراتژیک دارد. علاوه بر آمریکا، دولت‌های هلند و انگلیس نیز تصمیم دارند توانایی‌های خود را در این زمینه افزایش بدهند. بخش بزرگی از بحران تایوان و تنش‌های پیرامون آن تحت تأثیر موفقیت TSMC، شرکت تایوانی تولید نیمه‌های ما، بوده است که سهم آن از بازار جهانی نیمه‌های ما به بیش از ۵۰ درصد می‌رسد. نیمه‌های ما در تمام کاربردهای نظامی و غیرنظامی اهمیت کلیدی دارند و در آینده شاهد تمرکز بیشتر بر روی این بخش خواهیم بود.

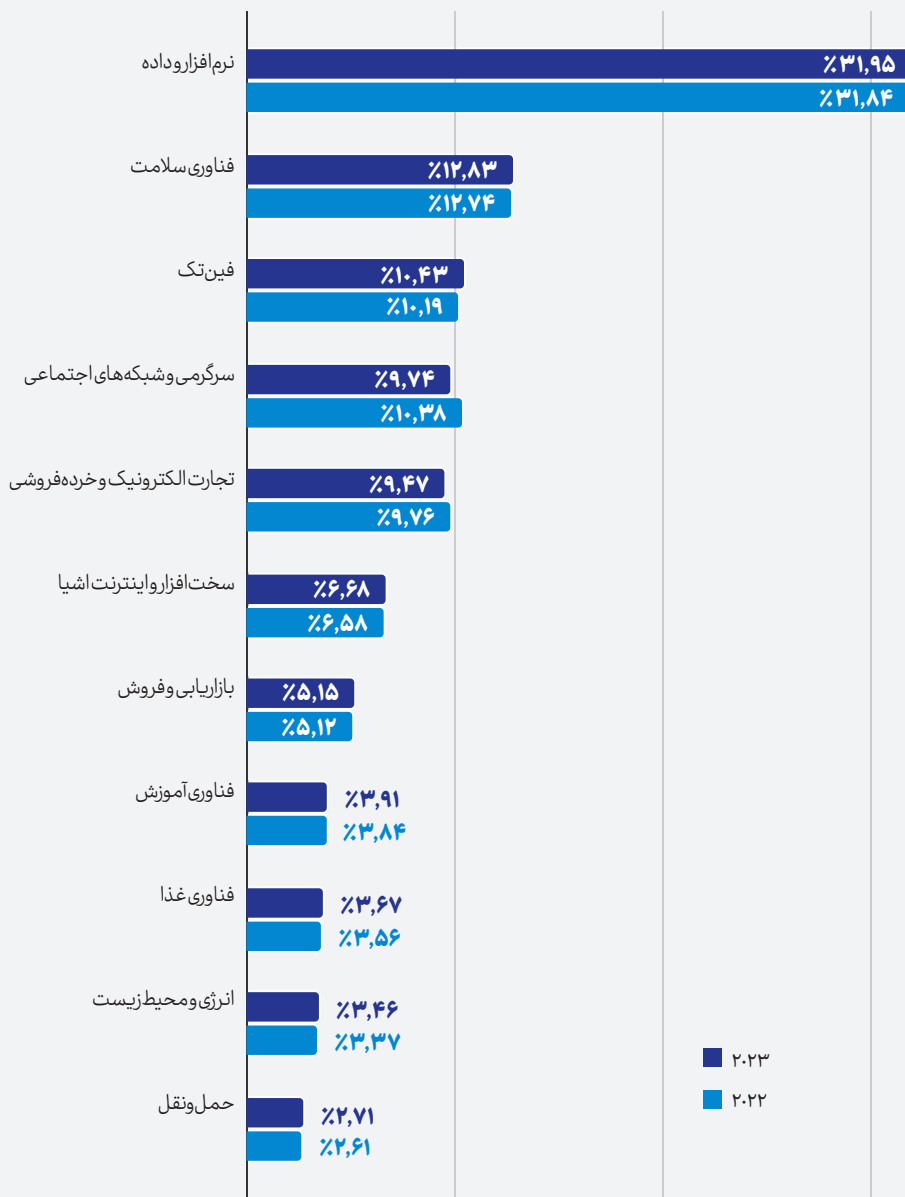
تحلیل صنعت

برای تحلیلی که در اینجا آورده ایم، از اطلاعات مربوط به تعداد زیادی از استارت‌آپ‌ها استفاده شده است که می‌توان آن‌ها را در «نقشه اکوسیستم جهانی استارت‌آپ‌ها» در وبسایت StartupBlink مشاهده کرد.

● **در سال ۲۰۲۳، بزرگ‌ترین صنعت برای استارت‌آپ‌ها همچنان بخش نرم‌افزار و داده بوده است.** بر اساس برآوردهای انجام شده، ۳۱٫۹۵ درصد از استارت‌آپ‌ها در بخش نرم‌افزار و داده فعالیت می‌کنند.

● **تعداد قابل توجهی از استارت‌آپ‌ها در بخش‌های فناوری سلامت (۲۸٫۸۳ درصد) و فین‌تک (۱۰٫۴۳ درصد) فعالیت می‌کنند.**

● **داده‌های موجود نشان می‌دهد که در مقایسه با سال گذشته، جذابیت بخش‌های تجارت الکترونیک و خرده‌فروشی و نیز سرگرمی و شبکه‌های اجتماعی برای کارآفرینان تا حدی کاهش یافته است.** در سال گذشته، درصد سهم استارت‌آپ‌های بخش تجارت الکترونیک و خرده‌فروشی از ۹٫۷۶ درصد به ۹٫۴۷ درصد و استارت‌آپ‌های بخش سرگرمی و شبکه‌های اجتماعی از ۱۰٫۳۸ درصد به ۹٫۷۴ درصد کاهش یافته است.

سهم استارت‌آپ‌ها به تفکیک صنایع. مقایسه سال ۲۰۲۳ با ۲۰۲۲

نحوه توزیع تک‌شاخ‌ها در صنایع مختلف

اگر در صنعتی خاص، استارت‌آپی پا به میدان بگذارد و تک‌شاخ شود، از این نکته حکایت دارد که در آن صنعت، راهکارهایی مقیاس‌پذیر و در نتیجه فرصت‌های مناسبی برای سرمایه‌گذاری وجود دارد. بنابراین، در این قسمت توزیع تک‌شاخ‌ها در صنایع مختلف را بررسی کرده‌ایم و باید بگوییم که در سال ۲۰۲۳ هیچ تغییری عمده‌ای در توزیع تک‌شاخ‌ها مشاهده نمی‌شود.

در سال ۲۰۲۳ بخش نرم‌افزار و داده با سهم ۳۹٫۴ درصد از کل تعداد تک‌شاخ‌ها، بیشترین سهم از این نوع استارت‌آپ‌ها را به خود اختصاص داده است.

فین‌تک هم مانند سال گذشته با سهم ۲۰٫۶ درصدی از کل تک‌شاخ‌ها، در رتبه دوم قرار دارد. رتبه سوم هم در اختیار بخش تجارت الکترونیک و خرده‌فروشی است و ۱۲٫۱ درصد از کل تک‌شاخ‌ها به این بخش مربوط می‌شود.

اگر بخواهیم ببینیم که کدام صنعت نسبت به اندازه خود بیشترین تک‌شاخ‌ها را دارد، یعنی درصد تک‌شاخ‌ها در یک صنعت خاص نسبت به درصد استارت‌آپ‌هایی که در همان صنعت فعالیت می‌کنند، برنده‌ای متفاوت خواهیم داشت که صنعت **حمل و نقل** است. با اینکه فقط ۲٫۷ درصد از استارت‌آپ‌هایی که بررسی کرده‌ایم در بخش حمل و نقل فعالیت می‌کنند، ولی **۶٫۷ درصد از تک‌شاخ‌های جهان به بخش حمل و نقل تعلق دارند**. این نکته نشان می‌دهد که استارت‌آپ‌های این صنعت در عملیاتی کردن راهکارهای مقیاس‌پذیر و دسترسی به سرمایه‌های لازم، بسیار موفق بوده‌اند. دومین صنعت برتر از نظر مقیاس‌پذیری صنعت فین‌تک است که با سهم ۱۰٫۴ درصدی از کل استارت‌آپ‌ها، ۲۰٫۶ درصد از تک‌شاخ‌ها را به خود اختصاص داده است. همچنین بخش تجارت الکترونیک و خرده‌فروشی در رتبه سوم و بخش نرم‌افزار و داده در رتبه چهارم قرار گرفته‌اند.

بقیه صنایع از نظر تعداد تک‌شاخ‌ها عقب‌ترند. جالب اینکه اگرچه فناوری سلامت سومین صنعت بزرگ از نظر تعداد استارت‌آپ‌هایی است که بررسی کرده‌ایم، ولی فقط ۷٫۳ درصد از کل تک‌شاخ‌ها را شامل می‌شود. صنایعی که نسبت به اندازه خود کمترین تک‌شاخ‌ها را دارند عبارتند از انرژی و محیط‌زیست (کمترین)، اوقات فراغت و شبکه‌های اجتماعی و بازاریابی و فروش.

سهم صنایع مختلف از تک‌شاخ‌ها در سال ۲۰۲۳

روندهای اجتماعی

مقاومت در برابر دورکاری

شیوع بیماری کرونا و قرنطینه‌های ناشی از آن دورکاری را به ضرورت تبدیل کرد. اما اکنون بسیاری از شرکت‌ها تلاش می‌کنند کارکنان خود را به محل کار برگردانند. همان‌طور که شاخص روند کارمایکروسافت نشان می‌دهد،

**۵۰ درصد از مدیران تمایل دارند که کارکنان شان را به بازگشت به کار
حضور تمام وقت خود مکلف کنند.**

بعضی از شرکت‌های بزرگ مانند Apple، Amazon و IBM قصد دارند برنامه دورکاری خود را کنار بگذارند. اکنون برای بسیاری از مدیران روشن شده است که پس از پایان همه‌گیری کرونا و کنار رفتن ضرورت‌های ناشی از آن، دورکاری دیگر به اندازه گذشته برای شرکت‌شان بازدهی ندارد.

اما در حالی که بازگشت کارکنان به محل کارشان اجتناب‌ناپذیر به نظر می‌رسد، بسیاری از آن‌ها مقاومت می‌کنند و می‌خواهند شرایط کاری‌شان انعطاف‌پذیر باشد و در صورت امکان، این شرایط ترکیبی از دورکاری و حضور در محل کار باشد.

افزایش ویزاهای استارت‌آپی و دیجیتال نومدها*

این روزها دولت‌ها رفته‌رفته آسپاس می‌کنند که به جذب نیروی مستعد خارجی نیاز دارند. بنابراین، بعضی از کشورها گزینه‌های جدیدی برای بنیان‌گذاران استارت‌آپ‌ها و دورکاران در نظر گرفته‌اند تا این افراد بتوانند ویزا دریافت کنند و اقامت‌های طولانی‌تری در کشور داشته باشند. با این امید که این نیروهای مستعد در نهایت جذب اکوسیستم استارت‌آپی و اقتصاد کشور شوند.

میزان موفقیت چنین برنامه‌هایی هنوز مشخص نیست، چرا که بسیاری از کشورها ترجیح می‌دهند همچنان با ویزای توریستی ادامه بدهند که آسان‌تر هم هست. در هر صورت، دولت‌هایی که چنین ویزاهایی صادر می‌کنند این پیام را هم می‌دهند که در کشورشان از نیروی مستعد خارجی به خوبی استقبال خواهد شد.

تعداد دیجیتال نومدها

۲۰۲۱: ۱۱ میلیون نفر

۲۰۲۲: ۳۵ میلیون نفر

به گزارش ThinkRemote در سال ۲۰۲۱، تعداد افرادی که خودشان را کوچ‌گرد دیجیتال یا همان دیجیتال نومد معرفی کرده‌اند ۱۰۹ میلیون نفر بوده است. در سال ۲۰۲۲، این عدد به ۳۵ میلیون نفر رسیده است.

* دیجیتال نومد به افرادی گفته می‌شود که به صورت دورکاری با شرکت‌ها و مجموعه‌ای که با آنها قرارداد دارند کار می‌کنند. البته با یک ویژگی خاص. این افراد اکثراً یا شاید بتوان گفت همیشه در سفر هستند!

وضعیت ژئوپلیتیک

ژئوپلیتیک و اکوسیستم استارت‌آپی به شدت با یکدیگر گره خورده‌اند. استراتژی‌ها و سیاست‌گذاری‌های دولت‌ها همراه با رویدادهای غیرمنتظره جهانی در بسیاری از موارد همچون چراغ راهنمایی برای استارت‌آپ‌ها عمل می‌کنند و به آن‌ها نشان می‌دهند که تقاضا کجا است و چگونه می‌توانند با واقعیت در حال تغییر سازگار شوند.

در این بخش به تفکیک اکوسیستم جهانی استارت‌آپ‌ها، افزایش هزینه‌های دولتی در صنایع استراتژیک، آسیب‌های وارد شده به اکوسیستم و اوج‌گیری هاب‌های منطقه‌ای پرداخته‌ایم.

روندهای ضد جهانی‌سازی و تفکیک اکوسیستم‌ها

تصور شکل‌گیری اکوسیستمی جهانی و یکپارچه از استارت‌آپ‌ها هر روز دور و دورتر می‌شود. تفکیک اکوسیستم‌های اصلی استارت‌آپی چند سال پیش از سوی چین آغاز شد. همان زمان که این کشور تصمیم گرفت بخش عمده شبکه داخلی خود را از اینترنت جهانی جدا کند و روی شبکه محلی خود متمرکز شود. این روند با محدودیت‌گذاری‌های آمریکا برای چین در زمینه فناوری‌های حساسی که می‌توانست به چین کمک کند تار هبری جهانی را به دست بگیرد، تشدید شد. پیامدهای همه‌گیری کرونا نیز به اختلال زنجیره‌های تأمین جهانی دامن زد و به قطع ارتباط اقتصادهای جهان منجر شد تا اهمیت خوداتکایی بیشتر درک شود.

این روند در سال گذشته و در پی تنش‌های سیاسی شتاب بیشتری گرفته است. روند تفکیک مشابهی در اکوسیستم کوچک‌تر و البته مهم روسیه نیز به چشم می‌خورد. اکوسیستم روسیه که از سوی غرب تحریم شده است، اکنون بر ایجاد اکوسیستمی ملی متمرکز شده که ارتباط کمتری با جهان داشته باشد. علاوه بر این، نوآوری‌های جدید بیشتر بر بازارهای منطقه‌ای و نه سطح جهانی معطوف شده‌اند.

اکنون که ذی‌نفعان اکوسیستم‌های استارت‌آپی بسیار بیشتر از قبل نسبت به ریسک‌های ژئوپلیتیکی آگاهی دارند، ذهنیت‌ها در حال تغییر است. اگر حمایت‌گرایی بیش از حد و رقابت برای پرداخت رایانه از سوی اقتصادهای باز همچون آمریکا را هم در نظر بگیریم، که عمدتاً در صنایع استراتژیکی مانند فناوری‌های اقلیمی و نیمه‌هادی‌ها به چشم می‌خورد، به این نتیجه خواهیم رسید که روند جهانی‌زدایی با شدت بیشتری ادامه خواهد یافت.

وضعیت ژئوپلیتیک

اوج گیری هاب های منطقه ای

استارت‌آپ‌هایی که به بازار محلی خود خدمات می‌دهند در مقایسه با آن‌هایی که در سطح جهانی فعالیت می‌کنند، برتری‌های جالبی دارند. اگر در بازاری مشخص، فعالیت اقتصادی کافی وجود داشته باشد، بنیان‌گذاران می‌توانند با تنظیم محصول‌شان برای آن بازار خاص، ارزش بیشتری خلق و ارائه کنند. علاوه بر این، دولت‌ها هم با مقررات‌گذاری‌های مناسب از راه‌حل‌های محلی و منطقه‌ای حمایت می‌کنند تا فعالیت‌های استارت‌آپی در منطقه مورد نظرشان جذابیت بیشتری پیدا کند.

در چنین شرایطی، هاب‌های منطقه‌ای موفق‌تری که تلاش می‌کنند هم جهت با این جریان حرکت کنند، روزه روزنیرومندتری می‌شوند. بارزترین نمونه سن‌گاپور است که بسیاری از استارت‌آپ‌های بزرگ آسیایی در آن مستقر شده‌اند. سن‌گاپور از افول اکوسیستم استارت‌آپی هنگ‌کنگ نیز که در گذشته دروازه ورود به اکوسیستم آسیا به شمار می‌آمد و اکنون سن‌گاپور جایگزین آن شده، سود هنگفتی برده است.

دبی یکی دیگر از هاب‌های منطقه‌ای جالب است که از استارت‌آپ‌های مستقر در خاورمیانه میزبانی می‌کند. در این میان، لاگوس هم رفته‌رفته موقعیت خود را به عنوان یک هاب منطقه‌ای پیشرو در آفریقا تثبیت می‌کند. در بسیاری از مناطق دیگر، هنوز یک هاب منطقه‌ای قوی ایجاد نشده است و بنابراین، بسیاری از سیاست‌گذاران شهری و کشوری جهان این فرصت را در اختیار دارند که هرچه سریع‌تر برای تبدیل شهر یا کشور خود به چنین هابی اقدام کنند. آمریکای لاتین مناسب‌ترین منطقه برای ایجاد هاب منطقه‌ای بعدی است، منطقه‌ای که از نظر اقتصادی در حال رشد است و مردم آن زبانی مشترک دارند. مکزیکوسیتی، بوئنوس آیرس و بوگوتا این فرصت را دارند که به چنین هابی تبدیل شوند.

با این حال، در رابطه با استراتژی‌های منطقه‌ای باید محتاط بود. شهرهایی که توانسته‌اند با جهشی بی‌سابقه به یک هاب منطقه‌ای مهم تبدیل شوند، هرگز نباید با هدف ایجاد یک اقتصاد استارت‌آپی ممتاز، استراتژی‌های بلندمدت در سطح جهانی را کنار بگذارند. زیرا بیشتر پتانسیل‌های اقتصادی محقق نشده از طریق همین استراتژی‌های بلندمدت امکان تحقق پیدا می‌کنند. همین موضوع در مورد کشورهایمانند چین، هند و برزیل که بازار محلی بسیار بزرگی دارند، صادق است. کشورهایمانند انگلیس نیز که سراغ بازارهای جهانی رفته‌اند توانسته‌اند مزیت‌های رقابتی منحصر به فرد و ارزشمندی برای اقتصادشان به وجود بیاورند.

افزایش هزینه‌های دولتی

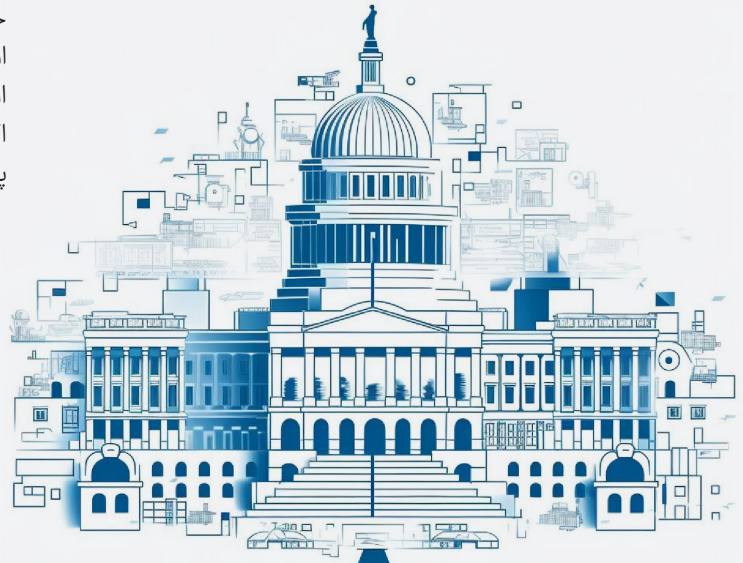
دولت‌ها رفته‌رفته به یکی از ذی‌نفعان فعال در صنایعی تبدیل می‌شوند که آن‌ها را استراتژیک می‌دانند. به‌ویژه در برهه‌هایی که سرمایه‌گذاری خصوصی در بخشی خاص روبه‌کاهش است، هزینه‌های دولت می‌تواند حکم مرگ‌و‌زندگی برای استارت‌آپ‌های آن بخش داشته باشد. در این فضا مشارکت دولت بیشتر در زمینه فناوری‌های نظامی است و در این بخش استارت‌آپ‌هایی همچون NSO، Palantir و Anduril، به واسطه علاقه و توجه دولت، به موفقیت رسیده‌اند. فناوری‌های اقلیمی و فناوری نیمه‌هادی از جمله صنایع دیگری‌اند که مورد توجه دولت‌ها قرار دارند.

اکوسیستم برتری که به خودش آسیب وارد می‌کند

سیاست‌گذاری‌های دولتی از شبکه‌ای از مشوق‌ها و جذابیت‌ها تشکیل می‌شود. همان‌طور که مدیرعامل StartupBlink اشاره کرده است، بعضی از این سیاست‌گذاری‌ها به پنج شهر از ده شهر برتر جهان آسیب وارد می‌کنند.

اولین نمونه شاخص شهر سان‌فرانسیسکو، ملکه اکوسیستم استارت‌آپی است که گران و نسبتاً ناامن شده است. لندن، سومین اکوسیستم استارت‌آپی در رتبه‌بندی جهانی، نیز پس از برگزیت از کمبود نیروی مستعد رنج می‌برد. پکن و شانگهای هم که به ترتیب در رتبه‌های ششم و هفتم ایستاده‌اند، به دلیل جدا شدن چین از اکوسیستم استارت‌آپی جهان و سخت‌گیری‌های دولت نسبت به غول‌های فناوری این کشور، دچار وقفه شده‌اند. به عبارت دیگر، بعضی از دولت‌هایی که از اکوسیستم استارت‌آپی فوق‌العاده خود بیشترین سود را می‌برند، اکنون تلاش می‌کنند جلوی این موفقیت را بگیرند.

خبر خوب برای شهرهایی که در تلاشند جایگاه مناسبی در اکوسیستم استارت‌آپی به دست آورند ولی استراتژی مشخصی برای انجام این کار ندارند، این است که حتی بدون استراتژی مشخص و فقط با حفظ ثبات و پرهیز از اشتباه، اکوسیستم‌شان رشد خواهد کرد و از شهرهایی که مرتکب اشتباه می‌شوند پیش خواهند افتاد.

وضعیت فعلی اکوسیستم استارت‌آپی در جهان

مجموعه گزارش‌های تخصصی

هلدینگ مکس

مدیر اجرایی: سهند فردی

تولید محتوا: لیدا هادی

گرافیک: علیرضا کیوان

نشانی: تهران خیابان وزرا، خیابان هفتم

پلاک ۷، طبقه پنجم

ایمیل: pr@maxholding.co

وبسایت: maxholding.co

MaX
H O L D I N G